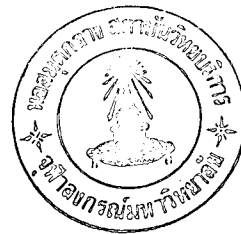

บทที่ 2

สรุปสาระสำคัญ

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522

ความหมายของสิทธิบัตร

สิทธิบัตร คือ หนังสือสำคัญที่รัฐออกให้เพื่อคุ้มครอง การประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนด

สิทธิบัตร เป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากสติปัญญาของมนุษย์ สิทธิอันเกิดจากสิทธิบัตรเป็นสิทธิในการผลิตหรือใช้การประดิษฐ์หรือการออกแบบและจำหน่ายสิ่งที่ผลิตนั้นแต่เพียงผู้เดียว

สิ่งที่อาจขอรับสิทธิบัตรได้ คือ การประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์

การประดิษฐ์ หมายถึง การคิดค้นหรือคิดทำขึ้น อันเป็นผลให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ หรือกรรมวิธีใดชิ้นใหม่ หรือการกระทำใด ๆ ที่ทำให้ดีขึ้น ซึ่งผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธี

กรรมวิธี หมายถึง กรรมวิธี กระบวนการ หรือวิธีการในการผลิต หรือการเก็บรักษาให้คงสภาพหรือให้มีคุณภาพดีขึ้นซึ่งผลิตภัณฑ์ และรวมถึงการใช้กรรมวิธีนั้น ๆ ด้วย

ลักษณะของการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้ การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้ต้องประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการคือ

ก. เป็นการประดิษฐ์ชิ้นใหม่ คือเป็นการประดิษฐ์ที่ไม่เป็นงานที่ปรากฏอยู่แล้ว ซึ่งงานที่ปรากฏอยู่แล้วหมายถึง

1. การประดิษฐ์ที่มีหรือใช้แพร่หลายอยู่แล้วในราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร
2. การประดิษฐ์ที่ได้มีการเปิดเผยสาระสำคัญ หรือรายละเอียดในเอกสาร

หรือสิ่งตีพิมพ์ที่ได้เผยแพร่อยู่แล้วไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตรและไม่ว่าการเปิดเผยนั้นจะกระทำโดย เอกสาร สิ่งพิมพ์ การนำออกแสดง หรือการเปิดเผยต่อ

สาธารณชนด้วยประการใด ๆ โดยมีให้รวมถึงการเปิดเผยสาระสำคัญหรือรายละเอียดที่เกิดขึ้นหรือเป็นผลมาจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือการเปิดเผยสาระสำคัญหรือรายละเอียด

ที่เกิดขึ้นหรือเป็นผลมาจากการที่ผู้ประดิษฐ์แสดงผลงานในงานแสดงสินค้าระหว่างประเทศหรือ

ในงานแสดงต่อสาธารณชนของทางราชการ และการเปิดเผยสาระสำคัญของรายละเอียดดังกล่าวได้กระทำภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันก่อนวันที่จะมีการขอรับสิทธิบัตร

3. การประดิษฐ์ที่ได้รับสิทธิบัตรไว้แล้ว ไม่ว่าจะในหรือนอกราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร

4. การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรไว้แล้วนอกราชอาณาจักรเป็นเวลาเกินกว่าสิบสองเดือนก่อนวันขอรับสิทธิบัตร แต่ยังมีได้มีการออกสิทธิบัตรให้

5. การประดิษฐ์ที่มีการขอรับสิทธิบัตรไว้แล้วในราชอาณาจักร และผู้ขอได้ละทิ้งคำขอรับสิทธิบัตร แต่ผู้ประดิษฐ์ร่วมยังมีสิทธิยื่นคำขอรับสิทธิบัตร

ข. การประดิษฐ์ที่มีขึ้นการประดิษฐ์สูงขึ้น คือเป็นการประดิษฐ์ที่ไม่อาจคิดหรือทำได้โดยง่ายโดยผู้ที่มีความรู้หรือความชำนาญในระดับสามัญธรรมดาสำหรับงานประเภทนั้น

ค. การประดิษฐ์ที่สามารถประยุกต์ในทางอุตสาหกรรม คือเป็นการประดิษฐ์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตทางอุตสาหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรมและพาณิชย์กรรม

แบบผลิตภัณฑ์หมายถึง รูปร่างของผลิตภัณฑ์ หรือองค์ประกอบของลวดลาย หรือสีของผลิตภัณฑ์ อันมีลักษณะพิเศษสำหรับผลิตภัณฑ์ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และหัตถกรรม

ลักษณะของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้ การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จะขอรับสิทธิบัตรได้จะต้องประกอบด้วยลักษณะดังนี้

ก. เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ไม่รวมถึงลักษณะดังต่อไปนี้

1. แบบผลิตภัณฑ์ที่มีหรือใช้แพร่หลายอยู่แล้วในราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร

2. แบบผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการเปิดเผยภาพ สาระสำคัญ หรือรายละเอียดในเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ที่ได้แพร่หลายอยู่แล้ว ไม่ว่าจะในหรือนอกราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร

3. แบบผลิตภัณฑ์ที่เคยมีประกาศโฆษณาแล้วก่อนวันขอรับสิทธิบัตร

4. แบบผลิตภัณฑ์ที่เลียนแบบผลิตภัณฑ์ตามข้อ 1, 2 หรือ 3

ข. เป็นแบบผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมและหัตถกรรมได้

สิ่งที่ยอมรับสิทธิบัตรไม่ได้

1. อาหาร เครื่องดื่ม หรือยาหรือสิ่งผลมของยา
2. เครื่องจักรกลที่ใช้ในการเกษตรกรรมโดยตรง
3. สัตว์ พืช หรือกรรมวิธีทางชีววิทยาในการผลิตสัตว์หรือพืชขึ้น
4. กฎเกณฑ์และทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
5. ระบบข้อมูลสำหรับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์
6. การประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย ศีลธรรม

อันดี อนามัยหรือสวัสดิภาพของประชาชน

7. การประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่ระบุในพระราชกฤษฎีกา

ผู้มีสิทธิขอรับสิทธิบัตร บุคคลซึ่งจะขอรับสิทธิบัตรได้ต้องมีสัญชาติไทย หรือมีสัญชาติของประเทศไทยยอมให้บุคคลสัญชาติไทยขอรับสิทธิบัตรในประเทศนั้นได้ บุคคลที่จะมีสิทธิขอรับสิทธิบัตรได้ ได้แก่

1. ผู้ประดิษฐ์หรือผู้ออกแบบผลิตภัณฑ์ ถ้ามีบุคคลหลายคนทำการประดิษฐ์หรือออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมกัน บุคคลเหล่านั้นย่อมมีสิทธิขอรับสิทธิบัตรร่วมกัน
2. นายจ้างของผู้ประดิษฐ์หรือผู้ออกแบบผลิตภัณฑ์ซึ่งทำงานตามสัญญาจ้างที่มีวัตถุประสงค์ให้ทำการประดิษฐ์ให้แก่ นายจ้าง รวมทั้งกรณีที่ลูกจ้างทำการประดิษฐ์สิ่งประดิษฐ์ขึ้นด้วยการใช้วิธีการ สัถิตี หรือรายงานซึ่งลูกจ้างสามารถไขหรือล่วงรู้ได้ เพราะการเป็นลูกจ้างตามสัญญาจ้าง แม้ว่าสัญญานั้นจะไม่เกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์ก็ตาม และถ้าหากนายจ้างได้รับประโยชน์จากการประดิษฐ์หรือนำสิ่งประดิษฐ์นั้นไปใช้ ลูกจ้างซึ่งทำการประดิษฐ์มีสิทธิได้รับบำเหน็จพิเศษจากนายจ้างนอกเหนือจากค่าจ้างตามปกติ
3. หน่วยราชการ องค์การของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจมีสิทธิขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ที่ย้ำราชการหรือพนักงานองค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจทำขึ้น โดยย้ำราชการ พนักงานองค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมีสิทธิได้รับบำเหน็จพิเศษนอกเหนือจากเงินเดือน
4. ผู้รับโอนสิทธิหรือมรดกจากบุคคลที่ระบุไว้ในข้อ 1, 2 หรือ 3
5. ในกรณีที่บุคคลหลายคนต่างทำการประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์อย่างเดียวกัน โดยไม่ได้ร่วมกัน ให้บุคคลซึ่งได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรไว้ก่อนเป็นผู้มีสิทธิรับสิทธิบัตร ถ้ายื่นคำขอรับสิทธิบัตรในวันเดียวกัน ให้ทำความตกลงกันว่า จะให้บุคคลใดมีสิทธิแต่ผู้เดียวหรือให้มีสิทธิร่วมกัน

วิธีการขอรับสิทธิบัตรและรายการในคำขอรับสิทธิบัตร

ในการขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ ให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรยื่นคำขอรับสิทธิบัตรต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ในคำขอรับสิทธิบัตรให้มีรายการดังต่อไปนี้

คำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์

1. ชื่อที่แสดงถึงการประดิษฐ์
2. ลักษณะและความมุ่งหมายของการประดิษฐ์
3. รายละเอียดการประดิษฐ์ที่มีข้อความรัดกุมและชัดเจน อันจะทำให้ผู้มีความชำนาญ

ในระดับสามัญในศิลปะหรือวิทยาการที่เกี่ยวข้องสามารถทำและปฏิบัติการตามการประดิษฐ์นั้นได้ โดยระบุสาขาวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์ และเปิดเผยการประดิษฐ์โดยสมบูรณ์

4. ระบุวิธีการในการประดิษฐ์ที่ดีที่สุดที่ผู้ประดิษฐ์จะพึงทราบได้
5. ระบุข้อถ้อยสิทธิ คือต้องระบุลักษณะของการประดิษฐ์ที่ผู้ขอรับสิทธิบัตรประสงค์

จะขอความคุ้มครองโดยชัดเจน รัดกุม และสอดคล้องกับรายละเอียดการประดิษฐ์

คำขอรับสิทธิบัตรแต่ละฉบับให้ขอได้เฉพาะการประดิษฐ์อย่างเดียว ให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรแยกคำขอรับสิทธิบัตร ถ้าหากปรากฏว่ามีการประดิษฐ์หลายอย่างที่ไม่มีความเกี่ยวพันกันจนอาจถือได้ว่าเป็นการประดิษฐ์อย่างเดียวกัน คำขอรับสิทธิบัตรเพื่อการประดิษฐ์หลายอย่างในคำขอฉบับเดียวกัน จะกระทำได้อีกเมื่อการประดิษฐ์หลายอย่างนั้นมีความเกี่ยวพันกันอันอาจถือได้ว่าเป็นการประดิษฐ์อย่างเดียวกัน

ในการขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรยื่นคำขอรับสิทธิบัตร โดยต้องมีรายการดังต่อไปนี้ในคำขอรับสิทธิบัตร

1. ภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ ต้องแสดงถึงรูปร่างของผลิตภัณฑ์อันเป็นสาระสำคัญของผลิตภัณฑ์ที่ประสงค์จะขอความคุ้มครอง โดยจะแสดงเป็นภาพถ่ายหรือรูปเขียนก็ได้ ภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ต้องเป็นภาพขาวดำ เว้นแต่กรณีที่แบบผลิตภัณฑ์ประกอบด้วยองค์ประกอบของสีที่ต้องการความคุ้มครอง ภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ต้องเป็นสีด้วย

2. คำพรรณนาแบบผลิตภัณฑ์ คือข้อความที่เขียนอธิบายถึงรูปร่าง ลักษณะหรือลวดลายรวมทั้งสีของตัวผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้ขอรับสิทธิบัตรจะใช้ กับแบบผลิตภัณฑ์ที่ขอรับสิทธิบัตร

3. ข้อถ้อยสิทธิ คือข้อความที่ผู้ขอรับสิทธิบัตรขอถ้อยสิทธิในรูปร่าง ลักษณะ รวมทั้งลวดลายและสีของผลิตภัณฑ์ตามที่ปรากฏในภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์

ในการออกสิทธิบัตร พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ทำการตรวจสอบรายการดังต่อไปนี้

ก. คำขอรับสิทธิบัตร โดยตรวจสอบรายละเอียดการประดิษฐ์ ข้อถือสิทธิรูปแบบเขียน และบทสรุปการประดิษฐ์ในกรณีที่เป็นคำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ และตรวจสอบภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ คำพรรณนาแบบผลิตภัณฑ์ และข้อถือสิทธิสำหรับคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

ข. ตรวจสอบว่าการประดิษฐ์นั้นเป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ เป็นการประดิษฐ์ที่มีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น หรือเป็นการประดิษฐ์ที่สามารถประยุกต์ในทางอุตสาหกรรมหรือไม่ ในกรณีที่เป็นการขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ และตรวจสอบว่าเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมและหัตถกรรมหรือไม่ สำหรับการขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

ค. ตรวจสอบเกี่ยวกับสิทธิขอรับสิทธิบัตร

2. แจ้งผลการตรวจสอบเพื่อให้ผู้มาขอแก้ไขคำขอในกรณีที่ต้องการแก้ไข และแจ้งให้มาชำระค่าธรรมเนียมประกาศโฆษณาคำขอในกรณีที่คำขอถูกต้องแล้ว สำหรับคำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ต้องยื่นขอเพื่อให้ตรวจสอบการประดิษฐ์ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้อ ข. ด้วย

3. รับผิดชอบในการประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ หลังจากประกาศโฆษณาคำขอแล้วและเห็นว่าไม่มีเหตุขัดข้องในการออกสิทธิบัตร โดยแจ้งให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรมาชำระค่าธรรมเนียมและออกสิทธิบัตรให้กับผู้ขอรับสิทธิบัตรนั้น

ค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนสิทธิบัตร

ค่าธรรมเนียมการขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์

- ยื่นคำขอรับสิทธิบัตร	1,000	บาท
- ประกาศโฆษณาคำขอ	500	"
- ตรวจสอบการประดิษฐ์	500	"
- ออกสิทธิบัตร	1,000	"

ค่าธรรมเนียมการขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

- ยื่นคำขอรับสิทธิบัตร	1,000	บาท
- ประกาศโฆษณาคำขอ	500	"
- ออกสิทธิบัตร	1,000	"

อายุของสิทธิบัตร

อายุของสิทธิบัตรการประดิษฐ์ สิทธิบัตรการประดิษฐ์มีอายุ 15 ปี นับแต่วันขอรับสิทธิบัตร

อายุของสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีอายุ 7 ปี นับแต่วันขอรับสิทธิบัตร

สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตร

1. ผู้ทรงสิทธิบัตรเท่านั้นที่มีสิทธิผลิตผลิตภัณฑ์ ใช้กรรมวิธี หรือใช้แบบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร หรือขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผลิต ใช้กรรมวิธี หรือใช้แบบผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร ซึ่งไม่รวมถึงกรณีดังต่อไปนี้

ก. การผลิตผลิตภัณฑ์ ใช้กรรมวิธี หรือใช้แบบผลิตภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง หรือวิจัย

ข. การผลิตผลิตภัณฑ์หรือใช้กรรมวิธีดังที่ผู้ทรงสิทธิบัตรได้จดทะเบียนไว้ ซึ่งผู้ผลิตผลิตภัณฑ์หรือผู้ใช้กรรมวิธีดังกล่าวได้ประกอบกิจการหรือมี เครื่องมือ เครื่องใช้เพื่อประกอบกิจการดังกล่าวโดยสุจริตก่อนวันประกาศโฆษณาคำขอรับสิทธิบัตร

ค. การขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้มาโดยสุจริต

2. ผู้ทรงสิทธิบัตรมีสิทธิใช้คำว่า "สิทธิบัตรไทย" หรืออักษร สบท. หรืออักษรต่างประเทศที่มีความหมายเช่นเดียวกัน ให้ปรากฏที่ผลิตภัณฑ์ ภายในบรรจุหรือหีบห่อของผลิตภัณฑ์ หรือในการโฆษณาการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตร

3. ผู้ทรงสิทธิบัตรจะอนุญาตให้บุคคลใดใช้สิทธิตามสิทธิบัตร หรือโอนสิทธิบัตรให้แก่บุคคลอื่นก็ได้ โดยทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ข้อจำกัดในการอนุญาตให้ใช้สิทธิมีดังนี้

ก. ผู้ทรงสิทธิบัตรจะกำหนดเงื่อนไข ข้อจำกัดสิทธิ หรือค่าตอบแทน ในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ทัศนกรรม เกษตรกรรม หรือพาณิชย์กรรมของประเทศไม่ได้

ข. ผู้ทรงสิทธิบัตรจะกำหนดให้ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร ชำระค่าตอบแทนหลังจากสิทธิบัตรหมดอายุไม่ได้

ค. ในกรณีที่มีผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมกัน การอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรหรือการโอนสิทธิบัตรต้องได้รับความยินยอมจากผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมทุกคน

หน้าที่ของผู้ทรงสิทธิบัตร

ผู้ทรงสิทธิบัตรต้อง เสียค่าธรรมเนียมรายปีเริ่มแต่ปีที่ 5 ของอายุสิทธิบัตร ถ้าหากผู้ทรงสิทธิบัตรไม่ชำระค่าธรรมเนียมรายปี ต้องเสียค่าธรรมเนียมเพิ่ม ถ้าสิทธิบัตรออกภายหลังจากวันเริ่มต้นระยะเวลาของปีที่ 5 แห่งอายุของสิทธิบัตร ค่าธรรมเนียมรายปีสำหรับปีที่ 5 ถึงปีที่ออกสิทธิบัตร ให้ชำระภายหลังจากวันออกสิทธิบัตร

ค่าธรรมเนียมรายปีสำหรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์

ปีที่ 5	2,000 บาท
ปีที่ 6	4,000 "
ปีที่ 7	6,000 "
ปีที่ 8	8,000 "
ปีที่ 9	10,000 "
ปีที่ 10	12,000 "
ปีที่ 11	14,000 "
ปีที่ 12	16,000 "
ปีที่ 13	18,000 "
ปีที่ 14	20,000 "
ปีที่ 15	30,000 "

ค่าธรรมเนียมรายปีสำหรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

ปีที่ 5	1,000 บาท
ปีที่ 6	2,000 "
ปีที่ 7	3,000 "

การใช้สิทธิตามสิทธิบัตร

นอกจากผู้ทรงสิทธิบัตรแล้ว บุคคลอื่นมีสิทธิใช้สิทธิตามสิทธิบัตรในกรณีดังต่อไปนี้

1. เมื่อผู้ทรงสิทธิบัตรขอให้บันทึกคำยินยอมให้บุคคลอื่นใช้สิทธิลงในทะเบียนสิทธิบัตรซึ่งมีสิทธิได้ลดค่าธรรมเนียมรายปี บุคคลอื่นสามารถขอใช้สิทธิตามสิทธิบัตรได้ โดยปฏิบัติตามเงื่อนไข ข้อจำกัดสิทธิและค่าตอบแทนในการใช้สิทธิตามสิทธิบัตรที่ผู้ทรงสิทธิบัตรและผู้ขอใช้สิทธิตามสิทธิบัตรตกลงกัน

2. เมื่อพ้นกำหนด 3 ปีนับแต่วันออกสิทธิบัตร บุคคลอื่นจะขอใช้สิทธิตามสิทธิบัตร
ได้ โดยผู้ทรงสิทธิบัตรมีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ถ้าปรากฏว่า

ก. ไม่มีการผลิตผลิตภัณฑ์หรือไม่มีการใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตรภายในราชอาณาจักร
โดยไม่มีเหตุผลสมควร

ข. ไม่มีการขายผลิตภัณฑ์ที่ผลิตตามสิทธิบัตรหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้กรรมวิธีตาม
สิทธิบัตรหรือมีการขายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวในราคาสูงเกินควร หรือไม่พอสันองความต้องการของ
ประชาชนภายในราชอาณาจักรโดยไม่มีเหตุผลสมควร

3. ผู้ทรงสิทธิบัตรมีสิทธิขอใช้สิทธิตามสิทธิบัตรอื่น ถ้าการใช้สิทธิตามข้อถือสิทธิใน
สิทธิบัตรใดมีผลเป็นการละเมิดข้อถือสิทธิในสิทธิบัตรอื่น ผู้ทรงสิทธิบัตรมีสิทธิขอใช้สิทธิตามสิทธิบัตรอื่นได้
ถ้าปรากฏว่า

ก. การใช้สิทธิตามสิทธิบัตรไม่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อการใช้สิทธิของ
ผู้ทรงสิทธิบัตรอื่นหรือของผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรอื่น

ข. การประดิษฐ์ตามสิทธิบัตรของผู้ขอใช้สิทธินั้นมีความสำคัญอย่างมากในทาง
พาณิชย์กรรมหรือเป็นการสนองความต้องการของประชาชนภายในราชอาณาจักร

ค. ผู้ขอใช้สิทธิไม่สามารถใช้สิทธิตามสิทธิบัตรของตนให้มีประโยชน์ในทาง
พาณิชย์กรรมเท่าที่ควร เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรอื่นตามที่ยื่นคำขอ และผู้ขอ
ใช้สิทธิต้องยินยอมอนุญาตให้ผู้ทรงสิทธิบัตรที่ตนขอใช้สิทธิเป็นผู้มีสิทธิใช้สิทธิตามสิทธิบัตรของตน
เป็นการตอบแทนด้วย

4. กระทรวง ทบวง กรม อาจขอใช้สิทธิตามสิทธิบัตรได้โดยเสียค่าตอบแทนแก่
ผู้ทรงสิทธิบัตร หรือผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการประกอบ
กิจการเพื่อการสาธารณูปโภค หรือการป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ
หรือการพัฒนาการ เกษตรหรือการอุตสาหกรรมหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

5. รัฐมีอำนาจใช้สิทธิตามสิทธิบัตรใด ๆ ได้เพื่อการป้องกันประเทศและรักษาความ
มั่นคงแห่งชาติ ในภาวะสงครามหรือในภาวะฉุกเฉิน

ค่าตอบแทนในการขอใช้สิทธิตามสิทธิบัตร

ในการยื่นคำขอใช้สิทธิตามสิทธิบัตร ผู้ขอใช้สิทธิต้องยื่นคำตอบแทน เงื่อนไขในการ
ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร และข้อจำกัดสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรและผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร
ซึ่งมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนพร้อมกับคำขอใช้สิทธิ ค่าตอบแทน เงื่อนไขในการใช้สิทธิตามสิทธิบัตร

และข้อจำกัดสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรและผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรนั้นขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างผู้ทรงสิทธิบัตรและผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร สำหรับผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนในการใช้สิทธิตามสิทธิบัตรต่อเมื่อตนมีสิทธิที่จะอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิตามสิทธิบัตรแต่ผู้เดียว ซึ่งในกรณีนี้ผู้ทรงสิทธิบัตรไม่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน

ค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรหรือจดทะเบียนโอนสิทธิบัตร

- ค่าขอจดทะเบียนสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร	500 บาท
- ค่าขอจดทะเบียนรับโอนสิทธิบัตร	500 บาท
- ใบอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร	1,000 บาท

เปรียบเทียบระหว่างสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และลิขสิทธิ์

เครื่องหมายการค้าและสิทธิบัตร

เครื่องหมายการค้า หมายถึง เครื่องหมายซึ่งใช้หรือจะใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับสินค้าเพื่อแสดงว่าสินค้านั้น ๆ เป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า โดยได้ทำขึ้น โดยการเลือก โดยให้คำรับรอง โดยทำการค้าขายสินค้านั้น หรือโดยเป็นผู้เสนอขาย

เครื่องหมายการค้าจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเมื่อได้จดทะเบียนตามกฎหมายว่าใช้หรือจะใช้กับสินค้าอะไร จำพวกใด ซึ่งในเครื่องหมายการค้านั้นอาจจะเป็น คำ หรือรูปภาพ หรือเครื่องหมายใด ๆ หรืออาจจะมีทั้งรูปภาพ หรือคำ หรือเครื่องหมายรวมกันอยู่ก็ได้ โดยมีลักษณะแตกต่างจากเครื่องหมายการค้าอื่น ๆ ที่ใช้กับสินค้าจำพวกหรือชนิดเดียวกัน ผลของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า มีดังนี้

1. ถือได้ว่ามีสิทธิแต่ผู้เดียวในการใช้, เครื่องหมายสำหรับสินค้าทั้งหมดในจำพวกหนึ่งหรือหลายจำพวกที่ได้จดทะเบียนไว้, เป็นการป้องกันมิให้ผู้อื่นเลียนหรือปลอมแปลง, เครื่องหมายการค้าซึ่งได้จดทะเบียนไว้ และในขณะเดียวกันเป็นการห้ามมิให้ผู้อื่นมาใช้, เครื่องหมายการค้าซึ่งเหมือนหรือคล้ายกับ, เครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้
2. ให้ถือว่าได้จดทะเบียนไว้ทุกสิ่ง ถ้า, เครื่องหมายการค้านั้นจดทะเบียนไว้โดยไม่จำกัด
3. มีสิทธินำคดีไปสู่ศาลเพื่อป้องกันหรือ, เรียกค่าเสียหายในการล่วงละเมิดสิทธิ, เครื่องหมายการค้า

เครื่องหมายการค้ามีลักษณะคล้ายสิทธิบัตร คือ เป็นทรัพย์สินทางปัญญาชนิดหนึ่งที่เป็นเจ้าของคิดประดิษฐ์ขึ้นเอง ไม่ได้ลอกหรือเอาของผู้อื่นมาดัดแปลงแก้ไขและนำมาจดทะเบียนโดยเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนแล้วมีสิทธิใช้แต่เพียงผู้เดียว ผู้อื่นจะนำไปใช้ไม่ได้ถ้าหากไม่ได้ขออนุญาตใช้สิทธิหรือรับโอนสิทธิจากเจ้าของเครื่องหมายการค้า

สิทธิบัตรแตกต่างจากเครื่องหมายการค้า ดังนี้

1. สิ่งที่ได้รับควบคุมครอง สิทธิบัตรเป็นการให้ความคุ้มครองการประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นงานด้านอุตสาหกรรม ส่วนเครื่องหมายการค้าเป็นการให้ความคุ้มครองแก่เครื่องหมายซึ่งใช้หรือจะใช้กับสินค้า ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ของเจ้าของเครื่องหมายอันเกิดจากการลงทุนสร้างชื่อเสียงในทางการค้า และเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคในการเลือกสินค้าหรือบริการที่ใช้เครื่องหมายการค้านั้น เพราะสามารถพิจารณาความแตกต่างของสินค้าพวกเดียวกันได้จากเครื่องหมายการค้า และเครื่องหมายการค้าเป็นหลักประกันคุณภาพของสินค้าซึ่งเป็นการคุ้มครองชื่อเสียงของเจ้าของเครื่องหมายการค้าด้วย

2. ระยะเวลาที่ได้รับการคุ้มครอง สิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้ามีระยะเวลาที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแตกต่างกันคือ เมื่อได้จดทะเบียนสิทธิบัตรแล้ว จะได้รับความคุ้มครองเป็นระยะเวลา 15 ปี สำหรับการประดิษฐ์ และได้รับความคุ้มครองเป็นระยะเวลา 7 ปี สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้นับแต่วันขอรับสิทธิบัตร และต่ออายุการคุ้มครองต่อไปอีกไม่ได้ ส่วนเครื่องหมายการค้าที่ได้รับจดทะเบียนแล้วจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเป็นเวลา 10 ปี นับแต่วันยื่นขอจดทะเบียน ถ้าหากเจ้าของเครื่องหมายการค้าประสงค์จะใช้เครื่องหมายการค้าของตนต่อไปโดยได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแล้วจะต้องยื่นขอต่ออายุทะเบียนเครื่องหมายการค้าของตนเมื่อครบกำหนดต่ออายุ

ลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร

ลิขสิทธิ์ คือ สิทธิแต่ผู้เดียวที่จะกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น เช่น สิทธิในการทำซ้ำหรือดัดแปลง สิทธิในการนำออกโฆษณา หรือสิทธิในการให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น และเจ้าของลิขสิทธิ์ยังสามารถอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิดังกล่าวแทนโดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรมได้แก่งานนิพนธ์ที่ทำขึ้นทุกชนิด นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสัณฑ์คันทิลุ ภาพยนตร์ งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดอันเป็นงานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลป์

สิทธิในการทำซ้ำ หมายถึงการคัดลอกไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ เลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียงและภาพจากต้นฉบับหรือสำเนา หรือจากการโฆษณาในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ส่วนการดัดแปลง หมายถึง การทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปแบบ ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมหรือจำลองงานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

สิทธิในการนำออกโฆษณา คือทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยการแสดงการบรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงและหรือภาพ การก่อสร้าง การจำหน่ายหรือโดยวิธีอื่นใด ซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น

ลิขสิทธิ์มีลักษณะคล้ายสิทธิบัตร คือ ลิขสิทธิ์เป็นทรัพย์สินประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นสิทธิ์ที่จะห้ามไม่ให้บุคคลอื่นกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้นโดยไม่ได้ลอกจากผลงานของบุคคลอื่น และเป็นงานที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ซึ่งเจ้าของลิขสิทธิ์สามารถโอนให้แก่บุคคลอื่นได้เช่นเดียวกับสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตร

สิทธิบัตรแตกต่างจากลิขสิทธิ์ ดังนี้

1. การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์อาจจะได้มาโดยการสร้างสรรค์งานขึ้นเป็นผลงานที่มีรูปร่าง ซึ่งเป็นผลงานชิ้นใหม่ หรือเอางานที่มีลิขสิทธิ์อยู่แล้วมาดัดแปลงรวบรวมประกอบเข้ากันโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ทำสัญญาตกลงกับผู้ได้รับมรดก หรือผลทางกฎหมายโดยลิขสิทธิ์ไม่จำเป็นต้องนำไปจดทะเบียน ส่วนสิทธิบัตรต้องนำไปจดทะเบียน จึงจะได้รับความคุ้มครอง

2. การโอนลิขสิทธิ์ไม่ต้องจดทะเบียนการโอน เพียงแต่ข้าหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนหรือผู้แทนที่สมบูรณ์ ถ้าหากเป็นการอนุญาตให้ผู้ใช้สิทธิตามลิขสิทธิ์ไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือ ส่วนสิทธิบัตรต้องจดทะเบียนการโอนหรือการอนุญาตให้ผู้ใช้สิทธิ

3. สิ่งที่ได้รับความคุ้มครอง ลิขสิทธิ์เป็นการให้ความคุ้มครองแก่งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสัดทัศน์วัสดุ ภาพยนตร์ งานแพร่เสียงแพร่ภาพ ซึ่งเป็นงานประเภทศิลปกรรมและวรรณกรรม ส่วนสิทธิบัตรเป็นการให้ความคุ้มครองแก่งานด้านอุตสาหกรรม คือการประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์

4. ระยะเวลาที่ได้รับการคุ้มครอง อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ โดยทั่วไปมีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์และมีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลา 50 ปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย

แต่กรณีที่เป็นผู้สร้างสรรค์ร่วม อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์มีอยู่ต่อไปอีก 50 ปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ร่วมคนสุดท้ายถึงแก่ความตาย หากผู้สร้างสรรค์หรือผู้สร้างสรรค์ร่วมคนสุดท้ายถึงแก่ความตายก่อนที่ได้มีการโฆษณา งานนั้นมีอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์อยู่เป็นเวลา 50 ปี นับแต่มีการโฆษณา

ในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์เป็นนิติบุคคล ผู้สร้างสรรค์โยนนามแฝงหรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์ ได้สร้างสรรค์งานขึ้น หรือในกรณีงานภาพถ่าย โสตทัศน์วัสดุ ภาพยนตร์ หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้างหรือตามคำสั่งหรือในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์นั้น มีอยู่เป็นเวลา 50 ปี นับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้น ในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอยู่เป็นเวลา 50 ปี นับแต่ได้มีการโฆษณาครั้งแรก

สำหรับงานศิลปะประยุกตมีอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์อยู่เป็นเวลา 25 ปี นับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้นมา แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอยู่เป็นเวลา 25 ปี นับแต่ได้มีการโฆษณาครั้งแรก

ส่วนสิทธิบัตรนั้น ถ้าเป็นสิทธิบัตรการประดิษฐ์มีอายุ 15 ปี และสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์มีอายุ 7 ปี นับแต่วันขอรับสิทธิบัตร โดยไม่มีการแบ่งอายุการคุ้มครองตามประเภทงานหรือประเภทของเจ้าของ เช่น ลิขสิทธิ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย